

ПРИНУДНИ ОТКУП АКЦИЈА
чл. 515-523. Закона о привредним друштвима

1. Одлука о принудном откупу акција према одредби члана 520. став 2. Закона о привредним друштвима не може се побијати тужбом у парници због непримерености цене акција које су предмет принудног откупа, па се преиспитивање цене акција утврђене одлуком друштва, врши по захтеву акционара у ванпарничном поступку у складу са чланом 521. у вези са чл. 516. и 475. Закона о привредним друштвима.

2. Када је поднет захтев суду да се утврди вредност акција у принудном откупу, суд је дужан да о томе одмах обавести Централни регистар, ради обустављања исплате цене акционарима чије су акције предмет принудног откупа. Али ако суд није доставио обавешење Централном регистру, поступак утврђивања цене акција ће се окончати, јер странка не може трпети последице због пропуста у раду суда.

3. Цена акција у принудном откупу утврђује се у складу са чл. 475. и 516. Закона о привредним друштвима. Изузетно у складу са чланом 523. овог закона, принудни откуп акција се може спровести под условима из понуде за преузимање и цени акције из понуде. За утврђивање испуњености услова за примену члана 523. Закона о привредним друштвима и изузетку у погледу одређивања цене акција, меродавне су и одредбе члана 6. Закона о преузимању акционарских друштава.

Из образложења:

"Неосновани су наводи из ревизије противника предлагача и умешача на страни противника предлагача да у конкретном случају предлагачи као мањински акционари нису могли водити ванпарнични поступак за утврђивање цена акција у складу са чланом 521. Закона о привредним друштвима, већ да су једино могли да побијају одлуке о откупу, тужбом у складу са чланом 376. и чланом 520. став 1. Закона о привредним друштвима. Ови наводи су неосновани са ралога што право на принудни откуп акција није спорно па није ни било потребе да се поднесе тужба за побијање одлуке друштва о принудном откупу. У конкретном случају је спорна само цена акција.. Одлука о принудном откупу према одредби члана 520. став 2. Закона о привредним друштвима се не може побијати због непримерености цене акције које су предмет принудног откупа, па је због тога једини законом предвиђени пут заштите права мањинских акционара у конкретном случају, био покретање поступка утврђивања откупне цене од стране суда у ванпарничном поступку а у складу са чланом 521. Закона о привредним друштвима. Преиспитивање цене акција утврђене одлуком друштва о принудном откупу обухвата и оцену законитости начина на који је била утврђена цена акција, конкретно оцену да ли је било места код одређивања цене акција да се примени одредба члана 523. Закона о привредним друштвима. Не могу се прихватити као основани наводи из ревизије, да је Комисија за хартије од вредности утврдила да је понуда за преузимање из 2013. године обавезна понуда, јер се у решењу о одобрењу понуде, комисија није бавила карактером понуде, нити комисија својим актом треба да одређује карактер понуде, тако да нико од предлагача у конкретном случају није имао разлог да побија решење о одбору понуде, већ је суд у ситуацији када је спорна само цена акција у принудном откупу, дужан да

утврди као претходно питање, у складу са чланом 22. Закона о ванпарничном поступку, која је врсте понуде по којој се вршио откуп и да ли има места да се код утврђивања цене акција у откупу, примени цена из понуде у складу са одредбом члана 523. Закона о привредним друштвима. У том смислу првостепени и другостепени суд су правилно закључили да је понуда за преузимање из 2013. године која је претходила принудном откупу, била добровољна понуда али да није испуњен услов из члана 523. став 1. тачка 1. Закона о привредним друштвима да се откуп преосталих акција изврши на основу цене из те понуде. Неоснован је навод ревизије да у конкретном случају предлагачи треба да буду ускраћени за судску заштиту јер нису изразили несагласност са одлуком о издавању нове емисије акција и одлуком о принудном откупу. У овом случају се ради о праву акционара на принудни откуп, односно принудну продају акција, дакле, не ради се о ситуацији када они као несагласни акционари траже откуп акција у ком случају би било нужно противљење одлуци надлежног органа друштва. Навод из ревизије да је првостепени суд повредио закон на штету противника предлагача и умешача, тиме што о подношењу предлога у овом поступку није обавестио Централни регистар хартија од вредности у циљу обустављања исплате акција у складу са чланом 521. став 2. Закона о привредним друштвима се не може прихватити као основан, јер пропуст суда уколико постоји није сметња да се поступак по овом питању оконча и није од утицаја на одлуку.

Према одредби члана 6. Закона о преузимању акционарских друштава, када акционар поседује мање од 25% акција, он нема обавезу објављивања понуде за преузимањем, јер се сматра да је његов проценат власништва низак, да би могао да остварује управљање друштвом. Међутим, када акционар пређе праг од 25% акција, сматра се да је он показао намеру да преузме контролу над управљањем друштва и тада се њему намеће обавеза да објави понуду за преузимање сагласно члану 6. став 1. Закона о преузимању акционарских друштава. Акционар који поседује акције у распону од 25% до 75% мора да објави понуду за преузимање у случају сваког стицања акција, што произилази из одредбе члана 6. став 4. Закона о преузимању акционарских друштава. Након што пређе право од 75% акција већински акционар је стекао апсолутну контролу над друштвом и он је обавезан да мањинским акционарима упути још једну понуду за преузимање у којима ће им дати могућност да продају акције у ситуацији кад нису у могућности да утичу на било коју одлуку који надлежни орган друштва доноси. Према садржини одредбе члана 6. Закона о преузимању акционарских друштава, обавеза објављивања последње понуде настаје на основу члана 6. ст. 1, 4. и 5. Закона о преузимању акционарских друштава с тим што је потребно нагласити посебно да обавеза на основу члана 6. став 5. настаје једино у ситуацији када је праг од 75 % пређен путем обавезне понуде па је након тога стечено 5% односно 3% с правом гласа у току 18 узастопних месеци. Дакле понуда већинског акционара који има преко 75% акција је последња обавезна понуда након које у даљем стицања не настаје обавеза објављивања. Све остале понуде које се објаве а нису обавезне по члану 6. ст. 1, 4. и 5. Закона о преузимању друштава представљају добровољне понуде. Да би се остварило право на цену акција која је била наведена у добровољној понуди у том случају понуда мора бити упућена свим преосталим акционарима за све њихове акције и да је стечено том понудом најмање 90% акција које су биле предмет те понуде, тако да једино у тој ситуацији већински акционар може остатак акција од акционара откупљивати по цени из добровољне понуде ако то учини у законом прописаном року од три месеца. Полазећи од оваквог тумачења одредбе члана 523. Закона о привредним друштвима и одредбе члана 6.

Законa о преузимању акционарских друштава, према којима се има ценити законитост и правилност побијаног решења, Врховни касациони суд је сматра да су правилно нижестепени судови закључили да у конкретном случају за одређивање цене акција у принудном откупу, нема места примени одредби члана 523. Законa о привредним друштвима, као изузетка, већ да се вредност акција код противника предлагача мора утврдити сагласно члану 475. Законa о привредним друштвима".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Прев 171/2014 од 18.12.2014. године, утврђена на седници Грађанског одељења 07.04.2015. године)